

Status Forældreansvarsloven, maj 2008.

Børns Vilkår deltog i det lovforberedende udvalgsarbejde under familieminister Lars Barfoed. Bortset fra nogle enkelte områder var vi som børneorganisation meget tilfredse med de anbefalinger, der blev givet i betænkningen: "Barnets perspektiv".

Desværre blev den endelige lov ændret på et temmelig væsentligt område - nemlig hvad angik den fælles forældremyndighed.

Hvor flertallet i udvalget anbefalede at forældre kun i ganske særlige tilfælde skulle kunne idømmes fælles forældremyndighed mod den ene forælders ønske, blev det politisk bestemt, at det kun var i særlige tilfælde, der *ikke* skulle være fælles forældremyndighed.

At tvinge meget uenige forældre til at samarbejde kan efter vores bedste overbevisning ikke lade sig gøre og vil skade barnet.

Da loven meget klart signalerer at fælles forældremyndighed er reglen snarere end undtagelsen ser vi forældre der slet ikke kan samarbejde, fastholde barnet i et konfliktfyldt rum, hvor væsentlige opdragelsesspørgsmål ikke løses.

Desuden taler vi i vores anonyme rådgivning: ForældreTelefonen med bopælsforældre, der - af angst for at miste barnet - undlader at ændre på samværsordninger, som barnet ikke trives ved. Vi ser her stærkt konfliktfyldte sager som aldrig når til myndighederne men som børn i høj grad belastes af.

I det følgende fremdrager vi diverse problemstillinger, der skal løses af hensyn til børnene. I vores eksempler er vi i besiddelse af diverse sagsakter.

Idømmelse af fælles forældremyndighed i voldelige forhold

Vi ser to problemstillinger i myndighedernes håndtering af voldelige forhold, som bekymrer os meget:

- en begyndende praksis med idømmelse af fælles forældremyndighed
- en praksis omkring brug af børnesagkyndige ved nogle domstole, hvor parterne inden mødet ikke informeres om, hvilket slags møde de indkaldes til. Der opstår således en situation, hvor en kvinde, der har været udsat for vold møder op til en forligsmægling, hvor hun møder den voldelige mand. Domstolene glemmer åbenbart, at et sådant forligsmøde er frivilligt. Desuden sidder dommeren og den børnesagkyndige sammen, hvorfor det kan blive utydeligt for klienten at sondre i, hvem der egentlig træffer bestemmelsen. Skal der ydermere foretages en børnesagkyndig undersøgelse ses det, at den samme børnesagkyndige bliver brugt til både mægling og undersøgelse.

Denne model omtales som: "Den nordsjællandske model".

Andre domstole, bl.a. Københavns Byret sonderer på dette felt meget klart, hvilket gør det mere betryggende og forståeligt for parterne.

Børns Vilkår, LOKK og Mødrehjælpen har kontaktet Domstolsstyrelsen og Familiestyrelsen om denne praksis.

Omsorgssvigt:

Børns Vilkår har gennem en årrække ønsket en revision af loven, fordi udsatte børn har mødt alt for lidt beskyttelse, hvad angår omsorgssvigt under samvær

Et gennemgående problem siden 1995 har været, at det har været svært for både bopælsforældre og samværsforældre at få myndighederne til at tage påstande om alkoholmisbrug, vold, psykisk ustabilitet og omsorgssvigt hos den anden forælder alvorligt. Når en forælder har problematiseret den anden forælders omsorgsevne, er det hyppigt blevet opfattet som partsindlæg i en konflikt.

Den nye vejledning om samvær sender meget klare signaler om, at børn skal beskyttes mod omsorgssvigt under samvær.

Desuden understreges det i vejledningen at opmærksomheden på tilfælde hvor den ene forælder har udsat den anden forælder for vold, skal skærpes, da det er skadeligt for børn at overvære volden. Samvær kan i disse tilfælde ophæves.

Praksis er dog anderledes i en række sager og det undrer os.

Sag nr. 1: Mor til to børn på 9 år og 13 år er bekymret for sit yngste barn, der har diagnosen ADHD. Barnet har samvær med sin far 3 dage hver 14.dag.

Efter samværet er barnet meget urolig og utryk, bl.a fordi faren ikke overholder aftaler om at give barnet den medicin, der regulerer ADHD.

Skolen har sendt underretninger til socialforvaltningen. Socialforvaltningen afviser sagen, da samværet finder sted i en anden kommune.

Ex-manden sender talrige underretninger af sted til kommunen, hvor hun beskyldes for alvorligt omsorgssvigt af børnene. En grundig §50 undersøgelse konkluderer, at hun er velfungerende og ressourcestærk.

Statsforvaltningen stempler mor som usamarbejdsvillig og hun beskyldes for samvær chikane.

Sag nr. 2: Mor til to børn ét år og 5 år ønsker skilsmisse p.g.a mandens alkoholmisbrug og vold mod hende.

I to år har faren ikke ønsket at se børnene, men nu ønsker han samvær og har fået det tilkendt.

P.g.a vold og chikane er der polititilhold i forhold til både børn og mor.

Den nu 3-årige har astma og allergi.

Barnet blev for et stykke tid siden hentet fra samvær og blev i bilen på vej hjem bevidstløs p.g.a far og stedmors rygning. Barnet måtte genoplives og blev indlagt på hospitalet.

Den 7-årige er kommet fra samvær med fastholdelsesmærker på armen.

Lærere udtaler sig bekymrende om den 7-årige, når der har været samvær.

Den praktiserende læge er bekymret for begge børn.

Mor ønsker p.g.a af ex-mandens chikane at flytte men tør ikke, da hun er bange for så at miste forældremyndigheden.

Sag nr.3: Mor til ét årig ønsker skilsmisse p.g.a vold. Da hun var i 8.måned sparkede manden hende i maven – hun fødte før termin.

Han slår hende flere gange herefter, så da pigen er ét år flytter moren på krisecenter.

Pigen har flere gange set at mor bliver slået.

Faren har papir på, han er grænsepsykotisk – desuden har han en voldsdom. Mor er meget bange for ham og har i to år båret overfaldsalarm.

Politiet har skriftligt udtrykt stor bekymring for både mor og datter.

Da faren søger om samvær tildeles han overvåget samvær – i første omgang i barnets hjemkommune men senere flyttes det ca. 45 km væk efter farens ønske.

På nuværende tidspunkt er der overvåget samvær ca. 50 km væk og da moren ikke har bil, er hun tvunget til at bruge mindst 4 timer på transporten frem og tilbage.

Konsekvenserne er, at hun er ved at miste sit arbejde, da samværet er fastsat på en hverdag.

Desuden er hun meget bange for at møde manden på vej til og fra samværet.

Barnet er stærkt påvirket af mors angst og udmattelse og fungerer ikke alderssvarende.

Sag nr.4: Mor til to børn på 5 år og 6 år har været på krisecenter p.g.a psykisk vold fra faren.

Hun er meget bange for manden.

Moren får tildelt forældremyndigheden i byretten og faren får forældremyndigheden i

landsretten. Årsag: Moren vælger at flytte og dette vurderes som samvær chikane.

Der foreligger ikke en børnesagkyndig undersøgelse.

Endelig ser vi en anden type af sager:

Afgørelser om delt samvær mod den ene forælders ønske.

Et samlet udvalg anbefalede, at det ikke skulle være muligt at træffe afgørelser mod den ene forælders ønske, men politikerne valgte alligevel at give myndighederne mulighed for at træffe afgørelser om dette.

Vi ser eksempler på, at børn, hvis forældre der er stærkt uenige i meget vigtige opdragelsesspørgsmål, tvinges til en dele-ordning mod den ene forælders vilje.

Børns Vilkår mener ikke, sådanne afgørelser er til barnets bedste.

Sag nr.5: Far til 5 - årig dreng henvender sig til Børns Vilkår. Far har den fulde forældremyndighed og mor har søgt om dele-ordning.

Da forældrene er stærkt uenige om meget væsentlige områder i barnets liv: religion, børnehave, kost mm. mener faren det vil være bedst for drengen at bo mest hos ham.

Konfliktniveauet er af en sådan art, at moren i et brev til statsforvaltningen beskylder faren for at være psykopat og i brevet vedlægger et bilag der indeholder et afsnit af bogen: "Charmør og tyran".

Forældrene har desuden deltaget i to vejledningsmøder i Statsforvaltningen uden at opnå enighed.

Alligevel vælger myndighederne at følge morens ønske om delt samvær.

Statsforvaltningens begrundelse: "...at der .. (i ca. 10 måneder).... har været praktiseret en dele-ordning....og at der ikke er fremført forhold, der taler afgørende mod en genetablering af denne dele-ordning."

Faren har anket afgørelsen til Familiestyrelsen men har fået afslag.

Konklusion.

Ovennævnte sager eksemplificerer flere problemstillinger, der efter vores mening skal løses for at beskytte børnene:

- Myndighederne forstår ikke voldens psykologi. En skilsmisse hviker ikke tavlen ren for de børn, der har overværet volden og for den forælder, der har været udsat for volden. Det er ikke muligt at benytte konfliktmægling i forhold til offeret og udøveren. Dertil er magtforholdet mellem dem alt for skævt – der er ikke tale om to ligeværdige parter.
- To lovgivninger støder sammen: Sociallovgivningen, som fokuserer på forældremyndighedsindehaverens pligt til at beskytte sit barn på den ene side. Forældreansvarslovens signaler om at barnet har ret til to forældre på den anden side.
- Samarbejdet mellem socialforvaltning og statsforvaltning fungerer stadig ikke i ganske mange tilfælde. Socialforvaltningerne er ikke i tilstrækkelig grad klar over deres tilsynspligt over for børn på samvær. Desuden er det vores indtryk at statsforvaltningerne ikke i tilstrækkelig grad sender underretninger af sted til de sociale myndigheder, når de har mistanke om omsorgssvigt under samvær. Familiestyrelsen lovede på et tidspunkt en opfølgende undersøgelse af statsforvaltningernes praksis på dette område. Vi har endnu ikke set en sådan undersøgelse.
- Samværs chikane har fået stor vægt i myndighedsafgørelser. En konsekvens af dette er at det enkelte barns tarv vægtes mindre.

Forældreansvarsloven bør i højere grad end det er tilfældet i dag beskytte skilsmissebørnene. I sager hvor forældrerettigheder og barnets rettigheder støder sammen må det til enhver tid være barnets ret, der sikres og ikke forældrenes.

Børns Vilkår vil derfor opfordre politikerne til at holde fokus på børnenes trivsel.

Børns Vilkår står gerne til rådighed for yderligere kommentarer.

Venlig hilsen

Bente Boserup

Leder af rådgivningen

Børns Vilkår

Dorthe Lysgaard

Direktør

Børns Vilkår